

Selvityshankkeen työryhmä
c/o työryhmän sihteeri Auli Puhakka-Autio
auli.puhakka@tkk.fi

Lausunto raportista; Aalto-yliopiston Taideteollisen korkeakoulun ja Aalto-yliopiston teknillisen korkeakoulun Arkkitehtuurin laitoksen yhteistyö Aalto-yliopistossa

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA kiittää mahdollisuudesta lausua selvityksestä Aalto -yliopiston arkkitehtikoulutuksen uudelleenjärjestämiseksi. Lausuntopyyntöön liitteenä olevan materiaalin lisäksi Suomen Arkkitehtiliiton hallitus on tämän vuoden keväällä saanut arkkitehtuurinlaitoksen edustajilta asiaa koskevan selvityksen. SAFA:n edustajat osallistuivat myös 10.8.2010 Helsingissä asiasta järjestettyyn kuulemistilaisuuteen.

Lausuntopyyntö

Suomen Arkkitehtiliitto on arkkitehtien aatteellinen ja ammatillinen järjestö. Järjestömme katsoo arkkitehtikoulutusta koskevia asioita ensisijassa työelämän ja arkkitehtien toimintaympäristön näkökulmasta, unohtamatta sen kulttuurista ja yhteiskunnallista tasoa. Arkkitehtikoulutukseen liittyvien käytännön järjestelyiden vastuu on yliopistoilla.

Selvityksen mukaan tarkoituksena on yhdistää Aalto-yliopiston taiteen, muotoilun (TaiK) ja arkkitehtuurin (TKK:n arkkitehtuurin laitoksen) opetus, tutkimus ja hallinto yhdeksi kokonaisuudeksi. Näin synnyttävän yhteistyön kautta katsotaan saavutettavan sekä koulutuksessa että tutkimuksessa etuja, jotka vastaavat nykyistä paremmin sekä arkkitehtuurin yleisiin että Aalto-yliopiston toiminnalle asetettuihin kansallisiin ja kansainvälisiin haasteisiin.

Arkkitehtiliitto on ymmärtänyt lausuntopyyntöön kysymyksenä, sopiiko uusi yhteistyömalli arkkitehtikoulutuksen pohjaksi Aalto-yliopistossa: onko mahdollista yhdistää arkkitehtuuri taideteollisen ja taideopetuksen kanssa sen sijaan, että arkkitehtikoulutusta jatkettaisiin nykymuotoisesti insinööriopetusta antavassa yksikössä?

Lausunto

Arkkitehtikoulutusta on toteutettu menestyksellisesti ainakin kolmessa eri muodossa: osana tiedeyliopistoa tai taide-/ taideteollista koulua tai teknillisen yliopiston yksikkönä. Hallinnollisesta kokonaisuudesta riippumatta arkkitehtuurin opetuksella on ollut yleensä varsin itsenäinen asema ja räätälöity koulutusohjelma. Tämä on ollut perusteltua huomioiden arkkitehtuurin luonne tieteen, taiteen ja tekniikan synteessinä – eri aikoina ja eri maissa näitä ominaistekijöitä on painotettu eri tavalla. Suomalaisella arkkitehtikoulutuksella on vahvat polytekniset perinteet teknillisten korkeakoulujen osastoina/laitoksina (TKK, TTY) ja omana yksikkönä yliopiston teknillisessä tiedekunnassa (OY).

Suomen Arkkitehtiliitto pitää tärkeänä, että arkkitehtuurin koulutusohjelma sisältää tasapainoisessa suhteessa tieteen, taiteen ja tekniikan opintoja – näiden välinen ”sopiva suhde” on määritelty mm. Euroopan Unionin ammattipätevyysdirektiivissä (2005/36/EY, § 46). Direktiivi muodostaa luontevan kehyksen Suomen arkkitehtikoulujen opetussisältöjen suunnittelulle. Direktiivin vaatimukset täyttävän arkkitehtitutkinnon suorittaneet nauttivat automaattista ammattipätevyyden tunnustamista kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Tämä tulee Suomen arkkitehtikoulujen opetussuunnitelmissa tulevaisuudessakin ottaa huomioon. Poiketen muista Aalto-yliopistossa annettavista tutkinnoista, on arkkitehdin ammatti säänneltyä suurella osalla Eurooppaa.

Lausunnossaan SAFA haluaa lisäksi nostaa esiin seuraavat asiat, jotka toivomme huomioitavan asian jatkovalmistelussa:

1. Suomalaista arkkitehtuuria arvostetaan maailmalla erityisesti sen designin ja taiteellisen ilmaisuuden ansiosta. Taiteellinen ilmaisuus ja innovatiivisuus ovat myös tärkein kriteeri valittaessa opiskelijoita Suomen kolmeen arkkitehtikouluun. Humaani - ihmisläheinen ja ihmiskeskeinen suunnittelu ovat aina olleet olennainen osa suomalaista arkkitehtuuria ja arkkitehdin koulutusta riippumatta hallinnollisesta kehyksestä.
2. Suomen Arkkitehtiliitto toteutti keväällä 2009 jäsenistölleen "Arkkitehdin osaamishaasteet" – verkkokyselyn, johon vastasi yhteensä 726 henkilöä (vastausprosentti n. 30 %). Kyselyn toteutuksesta ja analysoinnista vastasi Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus YTK. Tutkimuksen mukaan vastaajien iästä ja työnkuvasta riippumatta, arkkitehtien osaamisessa olevat suurimmat puutteet ja lisäkoulutustarpeet koskevat teknistä, lainsäädännöllistä, ja prosessien hallintaan liittyvää osaamista. Tähän epäkohtaan tulisi puuttua välittömästi.
3. Arkkitehtien toiminta-alue on kaventunut viimeisten vuosikymmenten aikana. Tämä tunnustetaan yleisesti ongelmaksi. Arkkitehdin työ on monilta osin kaventunut koskemaan vain suunnittelua sen sijaan, että arkkitehtien monialaisuutta saataisiin valjastettua mm. vaativien rakennushankkeiden johtamis- ja kehitystehtäviin. Samalla on kysyttävä, onko nykyinen koulutus käytäntö ja esimerkiksi oppilasvalintamenettely ajan tasalla ja antaako nykyinen koulutus riittäviä valmiuksia toimia menestyksellisesti rakentamisen ja yhdyskuntasuunnittelun johtavissa päätöksentekotehtävissä?
4. Suomessa rakennusalan kehittämis- ja tutkimustyö ovat vähäistä moniin aloihin verrattuna. Rakennusteknisesti kiinnostavia innovaatioita syntyy maassamme kovin harvoin. Arkkitehtien ja insinöörien välisen yhteistyön kehittämiseksi tulee antaa nykyistä merkittävämpi tuki, jotta menneiden vuosikymmenten hedelmällinen yhteistyö saadaan elvytettyä.
5. Yhdyskuntien ja talojen suunnittelu ja rakentaminen ovat historiallisessa taitekohdassa. Uudet haasteet liittyvät ilmastomuutokseen, korjausrakentamiseen, kestävä kehityksen haasteisiin ja energiakysymysten ratkaisemiseen tavalla, jossa korkeatasoisella, innovatiivisella arkkitehtuurin ja teknologian yhteensovittamisella tulee olemaan avainrooli.
6. Yhdyskuntasuunnittelu on perinteisesti kuulunut arkkitehtien keskeiseen ammattiosaamiseen. Yhdyskuntasuunnittelun moninaisten vaatimusten yhteensovittaminen kokonaisuudeksi on tehtävä, johon nimenomaisesti arkkitehdin koulutus antaa riittävän pohjan. Tätä yhteyttä on koulutuksen rakenteessa syytä vahvistaa. Lähentyvä yhteistyö muotoilun kanssa voi olla hedelmällistä esimerkiksi suunnitteluprosessien kehittämisen kannalta. Tämän lisäksi myös Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskus YTK:n ja arkkitehtuuriopetuksen kiinteän yhteyden säilyttäminen on ensiarvoisen tärkeää tulevaisuudessa.
7. Uuden AAD -koulun luontevana ja kaikkia osapuolia parhaiten palvelevana sijoituspaikkana Suomen Arkkitehtiliitto pitää Otaniemen kampusaluetta. Tämä mahdollistaa arkkitehtikoulutuksen monialaisen yhteistyön kehittämisen niin teknillistieteellisten kuin humanististaiteellisten opetusohjelmien kanssa. Tuleva metro tulee aikanaan mahdollistamaan myös entistä sujuvamat yhteydet Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston tarjoamien opinto-ohjelmien hyödyntämiseen.

Yhteenveto

Suomen Arkkitehtiliiton näkemyksenä on, että Suomen arkkitehtikouluissa tarvitaan nykyistä huomattavasti tiiviimmän yhteistyön kehittämistä arkkitehtikoulutuksen ja teknillisen koulutuksen välille, myös Aalto-yliopistossa. Esitetyt suunnitelmat uudesta AAD -koulusta eivät eliminoi ajatusta arkkitehtien ja insinöörien välisen yhteistyön lisäämisestä – kysymys kuuluukin, mikä tahtotila toimijoilla on asian suhteen?

On syytä todeta, että raportti ei sisällä kansainvälistä arkkitehtikoulutusta koskevaa taustoitusta eikä arvioita siitä, mitä vaikutuksia mahdollinen uusi koulu aiheuttaa arkkitehtikoulutukselle Suomessa yleisesti. Näihin kysymyksiin SAFA olisi toivonut asiaa valmistelleelta työryhmältä perusteellisempaa pohdiskelua.

SAFA toivoo, että seuraavat asiat otetaan huomioon suunniteltaessa arkkitehtuurin opetuksen uudelleen järjestelyitä:

* Tässä lausunnossa esille nostetut kysymykset ja havainnot.

* Arkkitehtikoulutukseen tarvitaan nykyistä selvästi paremmat taloudelliset resurssit, joita henkilökohtaiseen ohjaukseen perustuva opetus edellyttää. Arkkitehtikoulutus vaatii esimerkiksi insinöörikoulutukseen verrattuna merkittävästi enemmän henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta ja on tässä suhteessa verrattavissa taideteollisen ja taidealan opetukseen.

* Uuden organisaation ja opetuksen suunnittelussa yliopiston tulee ottaa painotetusti huomioon arkkitehtuurin opetuksesta vastaavien professoreitten, yksikön muun opetushenkilökunnan ja opiskelijoiden kanta ja mielipiteet.

SAFA katsoo, että tässä lausunnossa esille nostetut kysymykset huomioiden, on syytä tutkia Aalto-yliopiston myötä syntynyt mahdollisuus arkkitehtuurin ja taideteollisuusalan opetuksen ja tutkimuksen yhdistämiseksi. Suomen Arkkitehtiliitto SAFA haluaa jatkossakin toimia rakentavassa yhteistyössä Aalto Yliopiston kanssa.

Helsingissä 20.8.2010

Rainer Mahlamäki
Puheenjohtaja

Paula Huotelin
Pääsihteeri